



ЦИФРОВА БІБЛІОТЕКА

Бібліографічний покажчик, 2021

Анотація

Відмітною рисою сучасного етапу розвитку цивілізації є впровадження в усі сфери життя суспільства цифрової техніки і цифрових технологій. Узагальнено це називається цифровізацією. Саме вона визначає напрям і зміст науково-технічного прогресу, соціальних перетворень. Усе більш цифровізованими стають виробництво, побут, освіта, культура, наука, управління. Бібліографічний покажчик «Цифрова бібліотека» містить бібліографічні описи наукових досліджень фахівців з обраної теми. Бібліографічний покажчик анотований, доповнений посиланнями на цифрові ресурси, бібліографічний опис документів, згідно ДСТУ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Налічує 31 бібліографічний опис внесених мовою джерела. Бібліографічний покажчик адресовано широкому колу читачів.

уклад. Олена Найдьонова

Вступ

«Відмітною рисою сучасного етапу розвитку цивілізації є впровадження в усі сфери життя суспільства цифрової техніки і цифрових технологій. Узагальнено це називається цифровізацією. Саме вона визначає напрям і зміст науково-технічного прогресу, соціальних перетворень. Усе більш цифровізованими стають виробництво, побут, освіта, культура, наука, управління. Успіхи держав, соціальних інститутів і окремих особистостей значною мірою залежать від рівня освоєння ними цифрових пристроїв і технологій. Тому орієнтація на «життя в цифрі» справедливо вважається стратегічно важливим вибором.

Для бібліотек завдання вписатися в цифрове середовище – невідворотна об'єктивна необхідність. Вона диктується їхньою одвічною функцією накопичення, переробки й передавання знання, досвіду, інформації в цілому. Але вже з урахуванням нових (цифрових!) носіїв і комунікаційних механізмів передання інформації. Цифровізація бібліотек на перший план їхньої діяльності висуває чотири проблеми:

перебудову структури для взаємодії з цифровим середовищем;

формування цифрового мультимедійного ресурсу;

організацію системи цифрового інтегрованого сервісу;

перетворення професії бібліотекаря в науково-інформаційного працівника (інформацієзнавця).

... Цифровізація усіх сфер життєдіяльності, утвердження цифрової грамотності і культури вносять істотні зміни в умови буття людини. Їх глибинні наслідки уважно вивчаються. Бібліотечне співтовариство і бібліотекознавча наука зобов'язані системно відповісти на виклики цифровізації, органічно вписати свою справу в цифрове середовище. Не зважаючи на складнощі соціальних трансформацій і труднощів переходу до цифрової культури, є можливості реалізувати концепції і моделі бібліотеки й професії бібліотекаря позитивно доленосного значення.»*

*Онищенко, О. С. Бібліотеки в цифровому середовищі: курс на індивідуальний інтегрований сервіс.

– Режим доступа URL:
http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/all_files/201910_articles_field_dopmat_files/conf_onychenko_2019.pdf

1. Бібліотека XXI століття: перспективи та інновації [Електронний ресурс] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 23 квіт. 2015 р. / М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка, Каф. книгознавства і бібліотекознавства. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2015. – 237 с. . – Режим доступу: <http://lib.knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/Z-tezy.pdf> (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бібліотека XXI століття: перспективи та інновації». Розглянуто актуальні питання інформаційно-аналітичної діяльності та управління електронними ресурсами бібліотек; сучасні підходи формування, опрацювання і зберігання інформаційних ресурсів; стан бібліотечної освіти в контексті сучасних суспільних потреб. Висвітлено діяльність бібліотек, архівів, музеїв як структурних елементів цивілізаційної культурної спадщини. Розраховано на фахівців і дослідників, які займаються проблемами інноваційного розвитку бібліотек XXI століття.

2. Горовий, В. Соціальна інформатизація і розвиток національного інформаційного комплексу: короткий курс лекцій / В. Горовий. – Київ, 2020. - 191 с.

Анотація: У короткому курсі лекцій розглядаються проблеми розвитку соціальних інформаційних комунікацій під впливом трансформації бібліотечної діяльності в процесі її комп'ютеризації, впровадження електронних інформаційних технологій в процеси обслуговування користувачів в умовах інформатизації.

3. Лобузін, І. В. Цифрові колекції наукової бібліотеки: організація інформаційних ресурсів та мережевої комунікації [Електронний ресурс] : дис. ... кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.03 / Лобузін Іван Володимирович. – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, НАН України, Київ, 2017. – 258 с. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/sites/default/files/disser/dis_0.pdf (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: У дисертаційному дослідженні розглянуто коло питань, пов'язаних з реалізацією бібліотечних цифрових проєктів оцифрування історико-культурного та наукового надбання, організацією бібліотечних цифрових технологічних комплексів. Тема дисертації у такій постановці питання досі не була предметом окремого дослідження.

4. Мар'їна, О. Ю. Бібліотека в цифровому просторі : монографія / О. Ю. Мар'їна ; Харків. держ. акад. культури. - Харків : ХДАК, 2017. - 326 с.

Лобузін, К. Видання, затребуване наукою і практикою : рец. на кн. : «У книзі детально обґрунтовується оригінальна стратегія розвитку бібліотек за цифрових реалій, охарактеризовано основні шляхи підвищення ефективності мережевої комунікації, новий інструментарій збереження, консолідації, актуалізації, представлення інформації

бібліотечно-інформаційних ресурсів, методів залучення до бібліотечної діяльності користувачів цифрових комунікацій.»

5. Мар'їна О. Ю. Бібліотеки України в цифровому медіапросторі теоретико-методологічні засади розвитку [Електронний ресурс] : дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / Мар'їна Олена Юріївна ; Харків. держ. акад. культури. — Харків : ХДАК, 2017. — 326 с. — Режим доступу : https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/specrada/specrada/old_2018/Marjina/disMarjina2.pdf (дата звернення: 09.12.2021). — Назва з екрана.

Анотація: Дисертацію присвячено теоретико-методологічному обґрунтуванню перспектив розвитку вітчизняних бібліотек, визначенню шляхів їх адаптації до цифрового медіапростору. Тема донині не була предметом дисертаційного дослідження кандидатського або докторського рівнів, не висвітлювалась в окремій монографічній праці.

6. Чотири простори бібліотеки: модель діяльності [Електронний ресурс] : практ. посібник / автори-уклад. : О. Бояринова, О. Бруй, Л. Лугова, Я. Сошинська, І. Шевченко ; Українська бібліотечна асоціація. - Київ : ВГО Українська бібліотечна асоціація, 2020. - 104 с. — Режим доступу: <https://bit.ly/3rb8ech> (дата звернення: 09.12.2021). — Назва з екрана.

Анотація: У виданні представлено модель бібліотеки, що поєднує чотири простори: навчання, натхнення, зустрічей та подій, адаптовану експертами для застосування у публічних бібліотеках України. Загальну концепцію кожного простору доповнюють дизайнерські рішення, ідеї щодо змістовного наповнення, приклади бібліотечних послуг та сервісів.

Цей практичний посібник допоможе бібліотекарям та керівникам ОТГ розбудовувати сучасну бібліотеку своєї громади. Видання здійснено у межах проекту «Чотири простори бібліотеки: інноваційна модель діяльності» за підтримки Українського культурного фонду, за сприяння Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого.

7. Бондаренко, В. Бібліотечні проекти доповненої реальності (AR): зарубіжний досвід [Електронний ресурс] / В. Бондаренко, Т. Гранчак // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. — 2021. - № 7. — С. 100–114. - Режим доступу: <http://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/233305> (дата звернення: 25.12.2021). — Назва з екрана.

Анотація: З огляду на те, що використання AR у бібліотеці не тільки розширює спектр послуг та ресурсів, а й позитивно впливає на її репутацію як інтерактивної творчої установи, відкритої для користувачів і впровадження інновацій, технологія AR є ефективною не лише в системі бібліотечного сервісу, а й у маркетинговій діяльності установи, сприяючи залученню нових користувачів. Висвітлено актуальні підходи до реалізації бібліотечних проектів з використанням технології доповненої реальності. Обґрунтовано їх сприяння зміцненню корпоративної культури, міжінституційних зв'язків

та громадянського суспільства. Доведено, що створені в результаті реалізації проєктів застосунки AR функціонують за принципом інтегрованих комплексних інформаційних продуктів, які дають змогу користувачеві отримати доступ до розподіленої інформації з однієї точки доступу за допомогою мобільного телефона, інтегруючи при цьому не лише інформацію віртуального простору інтернет-середовища, а й реального, фізичного, простору. Визначено переваги впровадження AR у бібліотеці, серед яких: бюджетна реалізація, легка інтеграція з наявними технологіями, сприяння інтерактивності бібліотечного сервісу. Акцентовано потребу підвищення кваліфікації бібліотечних працівників і організації курсів навчання використанню в бібліотечній діяльності імерсивних технологій.

8. Бруй, Оксана Національна електронна бібліотека: як це працює і навіщо Україні [Електронний ресурс] : лонгвід / О. Бруй // ЧИТОМО : [сайт]. - Режим доступу: <https://chytomo.com/natsionalna-elektronna-biblioteka-iak-tse-pratsiuie-i-navishcho-ukraini/> (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Національна електронна бібліотека – одна з головних складових сучасних бібліотечних систем. Вона не лише допомагає систематизації великої кількості інформації, яка зберігається у фондах, але й забезпечує зручний доступ до національного надбання для усіх користувачів, що мають інтернет. Кандидатка наук з соціальних комунікацій, директорка Науково-технічної бібліотеки КПІ ім. Ігоря Сікорського та президентка Української бібліотечної асоціації Оксана Бруй розповідає, як можна втілити проєкт Національної електронної бібліотеки в Україні. Це третій матеріал із серії лонгвідів, присвячених стану бібліотечної сфери в Україні сьогодні та шляхам її покращення. Читайте також попередню статтю про Систему централізованої каталогізації.

9. Васильєва, О. П. Хмарні технології та можливість їх використання у бібліотеках ЗВО [Електронний ресурс] / О. П. Васильєва // Сучасна бібліотека: проблеми, досвід та вектори розвитку : матеріали наук.-практ. інтернет-конф., м. Харків, 28-29 трав. 2019 р. – Харків, 2019. – С. 99-104. - Режим доступу: <http://91.234.42.22/bitstream/123456789/21811/1/99-104.pdf> (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: У статті розглянуті питання визначення термінологічної бази «хмарних технологій», виявлені їх переваги та недоліки, розглянута можливість використання хмарних сховищ в бібліотеках. Наведено приклади ряду безкоштовних хмарних сховищ та сервісів, розглянуто можливості їх впровадження в бібліотеках для удосконалювання обслуговування сучасних користувачів.

10. Веремчук, О. В. Бібліотечні онлайн-каталоги: еволюція технологій [Електронний ресурс] / О. В. Веремчук, Л. Ф. Трачук // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. - 2021. - № 2. - С. 42–50. - Режим доступу: <http://journals.uran.ua/bdi/article/view/238780> (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Метою дослідження є аналіз еволюційних етапів розвитку бібліотечних онлайн-каталогів (OPAC) та сучасних вимог до цих сервісів в контексті клієнтоорієнтованості. Методологічною базою наукової розвідки є клієнтоорієнтований підхід, який передбачає дослідження бібліотечних продуктів та послуг через призму їх відповідності і рівня задоволення потреб клієнтів (користувачів) бібліотеки; принцип історизму, який дозволив виявити витоки онлайн-каталогізації, етапи її розвитку та притаманні кожному етапу властивості онлайн-каталогів; джерелознавчий аналіз та синтез. Наукова новизна полягає в тому, що вперше в українському бібліотекознавстві досліджено технологічну еволюцію онлайн-каталогів та означені сучасні вимоги до цих сервісів в контексті клієнтоорієнтованості та технологій веб 2.0. Висновок. На поточному етапі автоматизації бібліотек всі зусилля мають бути зосереджені на розробці і розгортанні інтерфейсів електронних каталогів, які якнайкраще підходять для задоволення очікувань нинішнього покоління веб-компетентних користувачів. Вдосконалення пошукових інструментів має бути спрямоване не на співробітників бібліотеки, а використовуватися, щоб зламати бар'єри, з якими стикаються користувачі, коли намагаються орієнтуватися в різномірних ресурсах бібліотеки і веб-сайтах, що стане можливим, коли архітектура сучасних автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем, орієнтована на виробничий процес, не перешкоджатиме кооперації користувача і каталогу. Еволюційним вирішенням цієї проблеми може бути реконструкція автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем шляхом зміни їх архітектури на таку, що орієнтована на користувача.

11. Вовк, Н. С. *Позиціонування бібліотеки у молодіжному інтернет-середовищі [Електронний ресурс] / Н. С. Вовк, С. В. Жаворонко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. - 2021. - № 2. - С. 23–32. - Режим доступу: <http://journals.uran.ua/bdi/article/view/238777> (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.*

Анотація: Метою роботи є вивчення організаційних аспектів рекламно-інформаційного представлення діяльності сучасних публічних бібліотек у мережі інтернет. Методологія дослідження використовує інструментарій методу моделювання: постановка задачі, створення та аналіз моделі. Застосування принципів цілісності, ієрархічності та структурності дає змогу розглядати сторінку бібліотеки у соціальній мережі Instagram як частину просування діяльності бібліотеки. Наукова новизна роботи полягає у розширенні теоретичних знань та практичних навиків щодо представлення діяльності бібліотек у соціальних мережах та вплив останніх на залучення молоді до бібліотек. У статті розглянуто основні аспекти популяризації обласної бібліотеки у соціальній мережі Instagram. Висновки. Проведене дослідження показало, що, використовуючи соціальні мережі як інструмент представлення у віртуальному просторі, бібліотечні установи оперативно інформують відвідувачів про актуальні бібліотечні новини, надають цілодобовий доступ до інформаційних ресурсів та здійснюють віддалене довідково-інформаційне обслуговування.

12. Гранчак, Т. *Інтернет-маркетинг у діяльності бібліотек України [Електронний ресурс] / Тетяна Гранчак, Таїсія Скітер // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. – 2019. - № 4. – С. 36-55. - Режим доступу:*

<http://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/187817> (дата звернення: 20.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Сьогодні бібліотечні інституції в Україні переживають кризовий стан, обумовлений комплексом причин техніко-технологічного, сервісно-методичного, фінансового, організаційно-управлінського характеру. Одним зі шляхів подолання негативних тенденцій у розвитку вітчизняних бібліотек, посилення їх конкурентоспроможності є впровадження в бібліотечну діяльність інтернет-маркетингу як системного підходу просування продуктів і послуг бібліотеки. Стаття присвячена визначенню характерних особливостей здійснення інтернет-маркетингу бібліотеками України. Інтернет-маркетинг розглядається як сукупність інструментів і напрямів діяльності установи, починаючи від дослідження середовища (ринку і суб'єктів ринкових відносин у мережі інтернет) і закінчуючи просуванням інтернет-брендів і налагодженням системи їх обслуговування.

13. Гриценко, Н. Бібліографічні та реферативні бази даних як інструмент формування наукового портфолію / Н. Гриценко, О. Ключнікова, О. Сандул // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 2. - С. 30-41. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2021_2_5 (дата звернення: 20.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Реферативні ресурси, з огляду на свою специфіку сконденсованого знання, виступають одним із найважливіших інструментів формування й змістового наповнення авторських, журнальних та інституційних профілів, створення комплексного наукового портфолію дослідника, установи, галузі. Метою статті є визначення ролі бібліографічних, реферативних баз даних у процесах управління знаннями та специфіки формування на матеріалі цих баз даних наукових портфолію авторів і установ. При викладі основного матеріалу розглянуто участь наукових бібліотек у формуванні та поширенні реферативної інформації. Виокремлено тенденцію щодо формування розгалуженої наукометричної надбудови над масивом джерел наукової інформації, яка передбачає трансформацію функцій всіх дотичних до цифрової наукової комунікації установ. Наголошено, що організація наукових ідентифікаторів, профілів та публікацій у вигляді мережі наукових портфолію спонукає до ретельнішої верифікації наукової інформації та підготовки метаданих у загальноприйнятних форматах. Середовищем формування наукових портфолію органічно стають реферативні бази даних як оптимальна з багатьох поглядів ланка дослідницької інфраструктури. Модератором процесу створення та актуалізації наукових портфолію, їх подальшої інтеграції до систем управління дослідницькою інформацією мають стати наукові бібліотеки як агрегатори біобібліографічного та реферативного ресурсу, експерти у цифровій науковій комунікації, інтелектуальних технологіях організації знань. Напрацьовані Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського сервіси є джерелом формування портфолію академічних науковців та готовими до інтеграції сегментами системи управління знаннями.

14. Гуменчук, Н. В. Цифровізація як детермінанта трансдисциплінарності вищої бібліотечно-інформаційної освіти [Електронний ресурс] / Н. В. Гуменчук // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. - 2020. - № 3. - С. 5–12. - Режим доступу:

<http://journals.uran.ua/bdi/article/view/224258>

(дата звернення:

09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Нові ролі та напрями діяльності бібліотек в умовах цифровізації суспільства виводять їх за межі суто бібліотечної інфраструктури та зумовлюють трансдисциплінарність професійної підготовки бібліотекаря. Така підготовка є запорукою його високої адаптивності та перспективності в суспільстві цифрової культури, гарантією збереження та розвитку бібліотек як привабливих для користувачів багатofункціональних інформаційних та культурно-освітніх медіакомплексів.

15. Івашкевич, О. В. Цифрова трансформація бібліотек України: сьогодення та перспективи [Електронний ресурс] / О. В. Івашкевич // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. - 2021. - № 2. - С. 50–56. - Режим доступу: <http://journals.uran.ua/bdi/article/view/238782> (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Визначення та виокремлення ролі цифрової трансформації (цифровізації) для бібліотек в довгостроковій перспективі: ефективність та проблеми. Методологія дослідження. У процесі дослідження застосовано наукові методи аналізу, синтезу, узагальнення цифровізації бібліотечної галузі та визначений вплив на формування новацій моделей відносин бібліотека-користувач з врахуванням цивілізаційних викликів сьогодення. Наукова новизна дослідження полягає в аналізі онлайн-перспектив в роботі бібліотечної галузі з акцентом на ключових аспектах динаміки цифрової трансформації: нові мобільні (електронні) додатки, сервіси, застосування в роботі шерінгових моделей. Обґрунтовано подальші ключові вектори та визначені конкретні найпроблемніші питання цифрової трансформації бібліотек. Висновки. В результаті дослідження були розглянуті сьогоденні кроки по цифровізації в бібліотеках, особливості використання платформ, сервісів віртуального середовища та шерінгових продуктів. Досліджено тенденції щодо подальших кроків у нарощенні темпів цифровізації. Доведено: практика цифровізації бібліотек є особливо актуальною у період COVID-пандемії, що сприяє загальнодоступності інформації, самоосвіті, а також доступу до передових технологічних напрацювань, трансформації бібліотек з врахуванням запитів, згідно теорії поколінь, формуванню нового цифровізаційного фокусу бібліотечних практик та модифікації бібліотечної діяльності.

16. Ковальчук, І. Якщо ви не ідете до бібліотеки, то бібліотека іде до вас [Електронний ресурс] / І. Ковальчук // Bookforum : [сайт]. - Режим доступу: <https://bookforum.ua/uk/p/yakshho-vy-ne-idete-do-biblioteky-to-biblioteka-ide-do-vas> (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Світ змінився, але це не означає, що книгарі програли. «Українська цифрова бібліотека» — новий напрям у діяльності Українського інституту книги. Мета бібліотеки — надати можливість українцям читати сучасні книжки на смартфонах — комфортно, легально і там, де їм зручно.

17. Колесникова, Т. Впровадження інноваційної моделі бібліотеки університету як чинник глибокої інтелектуалізації бібліотечної професії / Т. Колесникова // Вісник книжкової палати. – 2013. – № 1. – С. 19–24. -

Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2013_1_5 (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Детально охарактеризовано інноваційні проекти, реалізація яких дозволила сформулювати основні ознаки Науково-технічної бібліотеки Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна як інноваційної університетської бібліотеки. Зазначено, що саме інноваційна модель університетської бібліотеки здатна забезпечити її еволюційний перехід від діяльності з формування, збереження, опису, структурування документальної інформації до усвідомлення установи як соціального інституту, відповідального за відбір і обґрунтований аналіз потоків знань навколо користувачів.

18. Коновал, Л. Функціонування національних цифрових бібліотечних проектів у контексті формування електронної бібліотеки «Україніка» [Електронний ресурс] // Бібліотечний вісник. – 2016. – № 2. – С. 11–14. – Режим доступу: https://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/article/16066.1.1.016.pdf (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: У статті досліджується міжнародний досвід формування та систематизації цифрового контенту національних бібліотечних проектів. Розглядаються особливості функціонування та принципи відбору тематичних колекцій. Пропонуються шляхи створення та удосконалення електронної бібліотеки "Україніка", що започатковується у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського.

19. Кочеткова, А. Цифрові бібліотеки як ознака XXI століття [Електронний ресурс] / А. Кочеткова // Світогляд. – 2009. – № 6. – С. 68–73. – Режим доступу: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitogliad/svit-2009-20-6/svit-2009-20-6-68-kochetkova.pdf> (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Автором вивчено основні тенденції світового досвіду щодо створення та функціонування цифрових патентних бібліотек визначено основні чинники, які зумовлюють доцільність створення ЦПБ в Україні.

20. Кунанець, Н. Електронні бібліотеки: обслуговування осіб з особливими потребами [Електронний ресурс] / Н. Кунанець, О. Малиновський // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Комп'ютерні науки та інформаційні технології. – 2014. – № 800. – С. 27–34. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPKNIT_2014_800_7 (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Розглянуто шляхи підвищення ефективності подання інформації за допомогою мультимедійних технологій, забезпечуючи тим самим використання нового потужного інструменту для сприйняття інформації особами з різними формами нозології. Проаналізовані особливості формування мультимедійного інформаційного контенту для користувачів з особливими потребами. В роботі розглянуто електронну бібліотеку як

інформаційну систему, в якій формується та нагромаджується контент з різних джерел, сортується, структурується та інтелектуально опрацьовується. Запропоновано набір інформаційно-технологічних послуг, що робить мультимедійний інформаційний контент доступним для користувачів з різними формами нозології.

21. Лощинська, Н. Україномовні е-бібліотеки в сучасному Інтернет-просторі / Н. Лощинська // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 3-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2021_1_3 (дата звернення: 20.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Сьогодні електронні бібліотеки стають одним з найпродуктивніших напрямів розвитку цифрових технологій. Саме цей чинник визначає актуальність заявленої теми. Мета статті полягає у розкритті місця і ролі е-бібліотек в інформаційному просторі України. Методологія дослідження ґрунтується на основних методах наукового аналізу – історичному, порівняльному, описовому. При викладі основного матеріалу дослідження аналізується ціла низка найпопулярніших на сьогодні бібліотек за їх завданнями, відкритістю інформації, наявністю платних послуг, реклами тощо. В першу чергу, звертається увага на їх зв'язок з освітніми потребами слухачів вищої і середньої школи. Висвітлюється роль у створенні електронних бібліотек «Хартії про збереження цифрової спадщини», ухваленої 32-ю генеральною конференцією ЮНЕСКО (2003 р.). У висновках відзначено спільність рис електронних бібліотек, їх здатність забезпечувати оперативність передачі актуальної інформації, використання документів з обмеженим доступом. Наголошується на необхідності розроблення комплексної системи нормативно-методичного забезпечення створення масштабних цифрових бібліотечних ресурсів, гармонізованих з міжнародними стандартами.

22. Макарова, О. Інформаційно-комунікаційні технології в діяльності сучасної бібліотеки (на прикладі баварської державної бібліотеки) [Електронний ресурс] / О. Макарова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – Київ, 2018. – Вип. 49. – С. 167–173. – Режим доступу: <http://nbuviap.gov.ua/images/naukprazi/49.pdf> (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: У статті розглянуто основні етапи розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у бібліотечній діяльності. Досліджено сучасний стан використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності бібліотек, зокрема в Баварській державній бібліотеці як одній з найбільших наукових бібліотек світового рівня. Описано основні інноваційні проекти Баварської державної бібліотеки, серед яких особливо виділяються «Віртуальна бібліотека Баварії» і портал Gateway Bavaria.

23. Малиновський, О. Мультимедійні технології в бібліотечному обслуговуванні осіб з особливими потребами [Електронний ресурс] / О. Малиновський // Бібліотечний вісник. – 2016. – № 4. – С. 16-20. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_6 (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Розкрито шляхи ефективного подання інформації користувачам з різними формами нозології із застосуванням мультимедійних технологій. Представлено основні складові

якісного формування мультимедійного інформаційного контенту. Електронну бібліотеку розглянуто як інформаційну систему, що забезпечує формування, структурування та інтелектуальне опрацювання інформаційних ресурсів, одержаних з різних джерел.

24. Маранчак, М. М. Онлайн-репутація бібліотеки в період пандемії Covid-19 [Електронний ресурс] / М. М. Маранчак // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2021. - № 3. - С. 58–63. – Режим доступу : <http://journals.uran.ua/bdi/article/view/244717> (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: На основі емпіричного методу включеного спостереження, п'ятирічного досвіду практичної діяльності автора зі здійснення онлайн-маркетингу профільної організації, за допомогою фахових матеріалів, офіційних блогів та, власне, безпосередньо ресурсів бібліотек обґрунтовано доцільність продовження активної взаємодії з користувачами навіть під час локдаунів. Формування репутації та підвищення престижу бібліотеки в онлайн-середовищі та сучасних умовах, в яких перебуває людство, – це процес, що здатний підвищити конкурентоспроможність бібліотеки, престиж бібліотечної професії та залучити додаткову увагу аудиторії. Також бібліотекам необхідно вдосконалювати та модернізувати свій образ, долучатися до сучасних тенденцій та популярних і модних онлайн-ресурсів та сервісів, гарантуючи, тим самим, своїм користувачам гідну якість пропонованих послуг і забезпечуючи сталу підтримку стосунків із ними. Актуальні тенденції залучення аудиторій до бібліотек змінюються разом із технологіями (Zoom, інструменти Google, соціальні мережі, месенджери), медіа-форматів (подкасти) тощо.

25. Назаровець, С. Бібліотека 4.0: технології та сервіси майбутнього / Сергій Назаровець, Євгенія Кулик // Бібліотечний вісник. - 2017. - № 5. - С. 3-14. - Режим доступу: http://bv.nbuv.gov.ua/doc/bv_2017_5_3 (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: У статті представлено концепцію та складники моделі бібліотеки наступного покоління – Бібліотеки 4.0. Розглянуто передові інтернет-технології, які можуть використовуватися для впровадження інноваційних бібліотечних послуг і сервісів, скерованих на задоволення потреб користувачів з урахуванням особливостей інформаційної взаємодії в суспільстві. Аргументовано, що модель Бібліотеки 4.0 не зможе ґрунтуватися винятково на технологіях, адже їх упровадження призведе до зміни структури інформаційних потреб користувачів, трансформації фізичного простору бібліотек, переосмислення моделей організації та фінансування інформаційної галузі загалом. Для комплексного розгляду перспектив побудови цілісної концепції Бібліотеки 4.0 використано окремі тренди американського Center for the Future of Libraries.

26. Онищенко, О. Цифровізація – стратегічний шлях розвитку бібліотечної сфери / О. Онищенко // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 4. - С. 3-9. - Режим доступу: http://bv.nbuv.gov.ua/doc/bv_2021_4_3 (дата звернення: 20.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Актуальність теми зумовлена стрімкими темпами впровадження в усі сфери суспільного життя, зокрема і у бібліотечне середовище, цифрових технологій, приладів, сервісів. Мета статті – розкрити вплив цифрових інновацій на трансформацію сучасних бібліотек, на перетворення їх у науково-інформаційні комплекси інтегрованих

соціокультурних функцій. При викладі основного матеріалу дослідження окреслюється коло завдань, які бібліотечному співтовариству необхідно буде вирішувати у найближчому майбутньому. Обґрунтовується важливість істотного оновлення функціоналу бібліотек, у першу чергу, нарощення їхньої аналітичної, експертної діяльності; долучення бібліотек до цифрового всеобучу. Увага акцентується на необхідності пошуку шляхів поповнення бібліотечних фондів, зокрема за рахунок архівно-музейно-інтернетних ресурсів; нарощування темпів оцифрування документів на традиційних носіях; урізноманітнення інформаційного обслуговування користувачів з використанням онлайн-сервісів; ретельного вивчення (із залученням соціології) складу читачів, рівня їхньої цифрової грамотності; піднесення на якісно новий рівень професії бібліотекаря, формування його інформаційно-знавчих компетенцій. У висновках наголошується на невідкладності цифрових трансформацій у бібліотечній галузі. Млявість бібліотек при вирішенні цих питань може призвести до того, що інші інтегратори інформації витіснять їх на периферію процесів становлення цифрового суспільства.

27. Орехова С. Є. Застосування хмарних технологій в системі інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотек / С. Є. Орехова, Н. М. Линська // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія. - 2019. - Вип. 18. - С. 71-76. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmd_u_fks_2019_18_12 (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Проаналізовано використання сучасних хмарних технологій у інформаційно-комунікаційній діяльності бібліотек. Розглянуті питання щодо можливостей впровадження хмарних технологій у документаційно-інформаційному обігу установ та виявлення переваг і недоліків впровадження хмарного сервісу, окресленні перспективи переходу у майбутньому до хмарної мережі та використання хмарних технологій в бібліотечній діяльності.

28. Пилип, Я. Сучасні бібліотечно-інформаційні технології підтримки навчальної та наукової діяльності ВНЗ [Електронний ресурс] / Я. Пилип // Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону «Про вищу освіту» та інформатизації суспільства : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Івано-Франківськ, 16–19 черв. 2015 р. / Наук.-техн. б-ка Івано-Франк. нац. техн. ун-ту нафти і газу. – Івано-Франківськ, 2015. – С. 220–231. – Режим доступу: http://elar.nung.edu.ua/bitstream/123456789/2301/1/libconf15_30.pdf (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: У статті висвітлено досвід роботи бібліотеки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Зазначено, що сучасні книгозбірні постійно поповнюють перелік послуг, серед яких найбільш поширеними стають створення електронних каталогів, формування електронних баз даних та надання інформації з електронних ресурсів бібліотеки, з мережі Інтернет для ознайомлення з навчальними планами, програмами. Головними вимогами до технологічного процесу є простота, зручність та ефективність. Зроблено висновок, що серед актуальних напрямків діяльності

вузівських бібліотек – підтримка й просування бібліотечних веб-сайтів, використання в навчальному та науководослідному процесах електронних ресурсів віддаленого доступу.

- 29.Ржеуський, А. В. Інформаційні сервіси в бібліотеках, що базуються на застосуванні хмарних технологій / А. В. Ржеуський, Н. Е. Кунанець, В. В. Пасічник // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Бібліотекознавство. Книгознавство. - 2015. - Вип. 4. - С. 264-267 . - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npkpnuibok_2015_4_52 (дата звернення: 09.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Розглянуто хмарні обчислення як перспективну технологію створення електронних сховищ бібліотечними установами.

- 30.Сенченко М. Перехід із галактики Гутенберга в галактику Цукерберга / М. Сенченко // Вісник Книжкової палати. - 2021. - № 3. - С. 3-7. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2021_3_3 (дата звернення: 20.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Одним із найважливіших викликів, що нині стоять перед бібліотеками та Книжковою палатою України, є питання про те, як зберегти своє місце, не втратити свої переваги й пристосувати їх до умов цифрового суспільства. Цифровізація, тобто перетворення інформації в цифрову форму, наразі є глобальною тенденцією, головним джерелом та умовою формування сучасної соціальної структури соціуму, його успішного розвитку. У нинішній ситуації багато традиційних соціальних інституцій вимушені трансформуватися під впливом нових умов, або "зійти зі сцени", поступившись своїми функціями іншим.

- 31.Ярошенко, Т. Відкритий доступ, відкрита наука, відкриті дані: як це було і куди йдемо : (до 20-ліття Будапештської ініціативи Відкритого доступу) [Електронний ресурс] / Т. Ярошенко // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. – 2021. - № 8. – С. 10–26. - Режим доступу: <http://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/247582> (дата звернення: 25.12.2021). – Назва з екрана.

Анотація: Цифровий доступ сьогодні є вже нормою завдяки моделі відкритого доступу. Хоча з часу оголошення Будапештської ініціативи відкритого доступу минуло вже 20 років, і, незважаючи на численні здобутки та переваги, все ще існують перешкоди впровадженню цієї моделі, тривають певний опір комерційних видавництв та інших провайдерів, а також дискусії і в академічному середовищі.

У статті розглянуто основні етапи цього 20-літнього шляху та окреслено основні складові і тенденції сучасного етапу. Акцентовано на необхідності формування культури відкритої науки та створення мотивацій до її впровадження, сприяння застосуванню інноваційних методів відкритої науки на різних етапах наукового процесу, потреб євроінтеграції України та розвитку е-інфраструктур, необхідності відповідних соціокультурних і технологічних змін. Розглянуто основні міжнародні і вітчизняні практики та проекти в царині відкритого доступу і відкритої науки, зокрема Національний репозитарій академічних текстів і проект Національного плану відкритої науки. Наголошено на ролі

бібліотек та бібліотекарів у впровадженні принципів відкритого доступу і відкритої науки.